

פרשת אחרי-קדושים תשפג – סוד שילוח השעיר לעזאזל

1. ויקרא טז, א: וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו ... דבר אל אהרן אחריך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת ... בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעלה: כנתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף ... **שם פסוק כט:** והייתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם ... כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו - **משך חכמה:** במדרש רבה (כא,ז): בשעה שאמר הקב"ה למשה לך תאמר לאהרן ש'אל יבוא בכל עת אל הקדש', שהוא לשון דיחוי, הצטער משה צער רב פן ידחה אהרן זמן רב. אמר הקב"ה: לא כפי שאתה סבור, אלא **בכל שעה שרוצה לכנס יכנס ורק שיעשה כסדר הזה**. בספר גביעי הכסף הובא בשם הגר"א דאהרן היה יכול ליכנס תמיד בסדר הזה ורק בניו לא היו רשאים רק ביוהכ"פ. ונתגלה טעמו עפ"י הספורנו בסוף אמור, שבאותן ארבעים שנה היה הענן שורה על המשכן יומם ולילה ולכן היה דינו כמו ביוהכ"פ, שכתוב בו כי בענן אראה על הכפורת.

2. ויקרא שם: ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל: והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו חטאת: והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל, יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה ... וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם, ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה. **שבועות ב,ב:** שעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה, קלות כחמורות, זדונות ושגגות, הודע ולא הודע, עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין. **יומא טז,ב:** תנא דבי רבי ישמעאל: עזאזל - שמכפר על מעשה עוזא ועזאל - **רש"י:** על העריות מכפר.

אלשיך: מבלי הכניס עצמנו בצפוני סודות, ראוי לשים לב מהו ענין שני השעירים הללו, ושישים הוא יתברך כבודו לעומת עזאזל, להטיל גורל איזה מהם לה' ואיזה לזר ההוא? למה יחשיבנו כל כך כי מה קש נידף הוא לפני אלוקי עולם? מי חייב לתת לו שעיר ולא עוד אלא שישלחוהו לו המדברה?

אבן עזרא: אני אגלה לך קצת הסוד ברמז, בהיותך בן **שלושים ושלוש** תדענו. **רמבן:** רבי אברהם נאמן רוח מכסה דבר, ואני הרכיל מגלה סודו ... כשתגיע לפסוק 'ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים' (שהוא הפסוק השלושים ושלוש מהציווי על שילוח השעירים לעזאזל. והיינו שיעד השילוח הוא **לשדים** שהם מקור הקליפות) ... ומפורש בפרקי דרבי אליעזר הגדול, לפיכך היו נותנים שוחד לסמאל ביום הכיפורים, שלא לבטל את קרבנם (אלא להסכים וללמד עלינו זכות בדיון).

3. ליקוטי שיחות כז/8-127: שעיר המשתלח פועל כפרה (כלשון הגמרא דלעיל) 'על כל עברות שבתורה', וכלשון הפסוקים 'והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ... ונשא השעיר עליו את כל עוונותם' (שם 131 בפירוט: שעל ידי מעשה החטא והתאוה שבזה, נברא קטיגור ונוצר רע בעולם ומתווספת חיות בקליפה, וכן נעשה פגם בנפש). ... משא"כ יום הכיפורים עניינו לכפר על **האדם**, כלשון הפסוק 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם'.

מורה נבוכים ג,מו: מכיוון ששעיר המשתלח בא לכפר על חטאים שכולם חמורים עד שאין חטאת ציבור המכפרת על מה שהוא מכפר, והוא כביכול נושא את החטאים כולם, אין עוסקים בו כלל בשחיטה ולא בשריפה ולא בהקרבה, אלא מרחיקים אותו תכלית הריחוק. משליכים אותו לארץ גזרה, כלומר, גזורה מן היישוב ... כל המעשים האלה מְשִׁלִים לשם היווצרות צורה בנפש - **שנקיים אנו מכל מעשינו הקודמים, השלכנום אחרי גבינו והרחקנום תכלית ההרחקה**.

מהר"ל דרוש לשבת תשובה פג: אחר שנפשם קדושה וטהורה מצד עצמם, החטא בישראל אינו מצד עצם הנפש ... רק הוא בגלל גירוי השטן שמתגרה בישראל ... ולכך אמרה תורה שיתן עונות ישראל על השעיר השני וישלח השעיר במדבר עד שייקח חלקו מן ישראל אשר יש לו אצלם.

4. אור התורה לצמח צדק ויקרא א עז: השעיר השני הופך הקטגור לסנגור, וזה על דרך 'טוב זה יצר טוב, והנה טוב מאוד זה יצר הרע', שבו ועל ידו יבואו לבחינת תשובה **בחילא יתיר** (בכוחות יתירים).